

FUNCTIONARUL PUBLIC

ZIAR BILUNAR EDITAT DE CĂTRE ACADEMIA DE ADMINISTRARE PUBLICĂ

SUPLIMENT LA REVISTA „ADMINISTRAREA PUBLICĂ”

Mesaj de felicitare

*Stimați colegi,
Adresez tuturor profesorilor și studenților, angajaților Academiei de Administrare Publică cele mai calde felicitări și urări de sănătate cu ocazia Sărbătorilor de Crăciun și a Anului Nou 2022.*

Și de această dată suntem nevoiți să întâmpinăm sărbătorile de iarnă în condiții speciale. Cu toate acestea, în anul care trece, am reușit, cu eforturi comune, să asigurăm bunul mers al procesului de studii și al cercetărilor științifice, să continuăm formarea specialiștilor de înaltă calificare, dezvoltarea continuă a personalului din serviciul public și asigurarea științifico-metodică a activității autorităților publice. Vă exprim recunoștință pentru efortul depus și abnegația de care ați dat dovadă pe parcursul întregului an.

Fie ca sărbătorile de iarnă să vă aducă bucuria împlinirii pentru cele îndeplinite, speranță și încredere în viitor.

Vă doresc Dumneavoastră și familiilor un an mai bun în 2022. Multă sănătate, prosperitate și noi realizări în plan personal și profesional.

La anul și la mulți ani!

**Rector,
Oleg BALAN,
doctor habilitat, profesor universitar**

Colindătorii

George COȘBUC

*Cad fulgii mari încet zburând,
Și-n casă arde focul,
Iar noi pe lângă mama stând
De mult uitaram jocul.
De mult și patul ne-aștepta,
Dar cine să se culce?
Rugată, mama repeta
Cu glasul rar și dulce*

*Cum sta pe paie-n frig Hristos
În ieslea cea săracă,
Și boul cum sufla milos
Căldură ca să-i facă,
Drăguț un miel cum i-au adus
Păstorii de la stână
Și îngeri albi cântau pe sus
Cu flori de măr în mână.*

*Și-auzi! Răsar cântări acum,
Frânturi dintr-o colindă,
Și vin mereu, s-opresc în drum;
S-aud acum în tindă
Noi stăm cu ochii pironiți
Și fără de suflare;
Sunt îngerii din cer veniți
Cu Ler, oi Domnul mare!*

*Ei cântă nălțător și rar
Cântări de biruință,
Apoi se-ntorc și plâng amar
De-a ludei necredință,
De spini, de-ostași, și c-a murit...
Dar s-a deschis mormântul
Și El acum e-n cer suit
Și judeca pământul.*

*Și până nu tăceau la prag,
Noi nu vorbeam nici unul
Sărac ne-a fost, dar cald și drag
În casă-ne Crăciunul.
Și când târziu ne biruia
Pe vatra caldă somnul,
Prin vis vedeam tot flori de măr
Și-n fașe mic pe Domnul.*

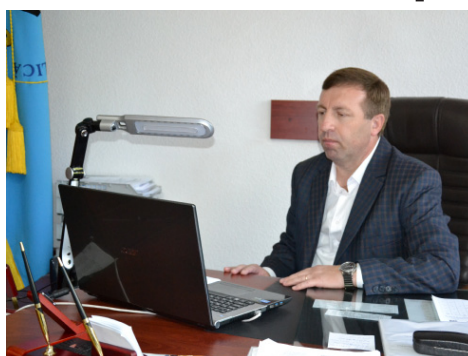
Participarea rectorului AAP la Conferința internațională „Inovație și calitate în sectorul public”

Rectorul Academiei de Administrare Publică, Oleg BALAN, doctor habilitat, profesor universitar, a participat, pe data de 21 decembrie curent, la Conferința Internațională „Inovație și calitate în sectorul public”, ediția XIII, organizată de către Agenția Națională a Funcționarilor Publici din România (ANFP). La Conferință a participat, de asemenea, și dna Aurelia ȚEPORDEI, director Departament dezvoltare profesională.

Conferința s-a desfășurat în format online și a fost prezidată de către doamna Violeta VIJULIE, Președinta ANFP, care, în debutul lucrărilor Conferinței, a menționat: „Abordarea pe care o aplic în toate proiectele este relaționarea STAT-ACADEMIE-ONG-COMPANIE, pe care o consider condiție sine qua non a dezvoltării unei societăți moderne și competitive. Lista invitaților la conferință respectă și ea această abordare. În ciuda imaginii publice nefavorabile pe care o are corpul funcționarilor publici din România, în sistem activea-

ză foarte multe persoane competente care au capacitatea de a inova și a face muncă de calitate. Conducătorii instituțiilor, care obțin rezultate remarcabile, nu ar reuși să facă performanță fără angajați performanți. Nu putem să promovăm toți profesioniștii din sistemul public, însă, în numele lor, organizăm anual această competiție de bune practici care, în 2021, are trei secțiuni: Digitalizare, Administrație verde, Sănătatea comunității”.

În sesiunea finală a Conferinței au fost premiate cele mai bune practici pe fiecare din cele trei secțiuni și implementate de către instituțiile nominalizate: Primăria Municipiului Timișoara, Direcția de Asistență Socială Brașov, Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Sector 6 din București, Instituția Prefectului, județul Timiș.

În cuvântul de salut, adresat celor circa 130 de participanți la Conferință, dl Oleg Balan a menționat faptul că AAP colaborează cu ANFP din România din anul 2012, când a fost semnat Acordul de cooperare în domenii ce vizează reforma și inovația în funcția publică, managementul funcției publice și al funcționarilor publici, livrarea serviciilor publice și calitatea serviciilor publice, formarea și perfecționarea funcționarilor publici. De asemenea, domnul Oleg Balan a punctat cele mai relevante activități, realizate de către AAP și ANFP pe parcursul celor aproape 10 ani de colaborare și, anume, disemi-

narea bunelor practici din administrația publică, inclusiv prin:

- participarea angajaților ANFP în calitate de formatori la cursurile organizate de AAP;

- organizarea vizitelor de studiu în România pentru angajații AAP cu scopul studierii bunelor practici de gestionare a resurselor umane;

- organizarea stagiului practic pentru 14 masteranzi ai AAP în instituții publice din România, inclusiv în ANFP, Ministerul Fondurilor Europene, Instituția Prefectului Municipiului București, Ministerul Educației, Ministerul Justiției;

- participarea angajaților AAP și ai ANFP la evenimente științifice organizate anual de către cele două entități - Conferința internațională „Teoria și practica administrării publice” (AAP) și Conferința internațională „Inovație și calitate în sectorul public” (ANFP).

Aurelia ȚEPORDEI,
director
Departament dezvoltare
profesională, AAP

Curs de formare a managerilor de proiect

În perioada 13-17 decembrie 2021, în cadrul Academiei de Administrare Publică s-a desfășurat cursul Manager de proiect (format on-line), scopul căruia a fost de a familiariza participanții cu desfășurarea procesului privind rolul managerului de proiect, responsabilitățile și competențele managerului de proiect, abilitățile interpersonale ale managerului de proiect, precum și redactarea unei cereri de finanțare: abordări și concepte folosite în managementul unui proiect, identificarea și justificarea problemei, planificarea activităților unui proiect, sustenabilitatea și relevanța proiectului, managementul

riscurilor în proiecte, integrarea temelor orizontale și secundare în cadrul proiectului, resurse umane, bugetul/evaluarea proiectului, și spre final, implementarea proiectului: asigurarea vizibilității/verificarea, controlul și auditul.

Cursul a fost organizat în cadrul proiectului „Parte-

neriat transfrontalier pentru dezvoltarea antreprenoriatului social”, implementat de Fundația „Alături de Voi” România, în parteneriat cu Academia de Administrare Publică și Fundația „Ecolul Cernobilului” din Republica Moldova, finanțat de Uniunea Europeană, în cadrul Programul Operațional Comun România - Moldova 2014-2020, prin intermediul Instrumentului European de Vecinătate (ENI).

Instruirea a fost moderată de către formatorii Angela ACHIȚEI, Președinte și Manuela IFTIMOAEI, Director programe europene - Fundația „Alături de Voi”, Iași, România Svetlana RAȚA, Academia de Administrare

Publică, precum și de managerii de proiect Aurelia ȚEPORDEI, director Departament dezvoltare profesională AAP, și Dinu MANOLE, șef Direcție relații internaționale și dezvoltare AAP, care au provocat participanții să interacționeze și să se implice în diverse discuții, lucrări practice, ceea ce ține de scrierea și implementarea proiectelor.

Competențele dobândite în cadrul cursului au fost confirmate printr-un Certificat emis de Academia de Administrare Publică din Republica Moldova.

Ina MACOVEI,
specialist principal,
Direcția relații
internationale și
dezvoltare AAP

Anul 2021, ce se încheie, a fost un an al consolidării continuu a Școlii doctorale a Academiei cu misiunea sa de a organiza studii doctorale prin și pentru cercetare. Numai în ultimul timp au fost susținute public cu succes trei teze de doctorat, altele sunt în curs de pregătire. Relevant este faptul că la studii doctorale aplică nu numai reprezentanții administrației publice, dar și din alte domenii de activitate, după cum urmează opiniile unor studenți-doctoranzi de la Academie.

Studii doctorale în beneficiul sistemului medical din țară

Vasile TOMUZ,
vicedirector al IMSP
Institutul Mamei și
Copilului, Clinica
„Emilian Coțaga”,
doctorand, AAP

Pe parcursul activității de muncă am simțit necesitatea de a-mi aprofunda cunoștințele în domeniul Managementului instituțional pentru a fi

motivată de a soluționa problemele care survin în contextul schimbărilor atât pe plan economic, financiar, managerial cât și statal. De aceea, făcând cunoștință cu propunerile Academiei de Administrare Publică, o instituție cu renume, cu specialiști dotați în toate domeniile de activitate, am luat decizia de a-mi perfecționa cunoștințele și capacitățile necesare desfășurării activității, de a învăța ceva nou în beneficiul sistemului medical din Republica Moldova.

După absolvirea masteratului Managementul public la AAP, având ca subalterni 400 de colaboratori, am început să aplic cunoștințele căpătate pentru implementare în practica zi de zi și am ob-

servat schimbări calitative în gestionarea practicii de lucru a instituției. Dar, totodată, descopeream și alte principii de activitate care trebuiau însușite conform noilor cerințe. Astfel, după un timp oarecare am fost motivat să prelungesc studiile AAP, la cele de doctorat, pentru a studia practicile internaționale și locale întru îmbunătățirea calității serviciilor prestate populației și pacienților din spitalele Republicii Moldova.

Chiar de la bun început am înțeles că studiile doctorale de aici îmi vor oferi mari oportunități de a mă perfecționa la nivelul standardelor europene și internaționale. Procesul de studii doctorale îl apreciez ca excelent. Corpul profe-

soral-didactic este unul cu calități deosebite: verticalitate în decizii, consecvență în acțiuni, demnitate personală, îngăduință, blândețe, competență profesională înaltă. Materialul didactic prezentat este de o calitate superioară, acoperă tematica cursurilor.

Cu siguranță, toate acestea vor servi ca bază temeinică pentru a-mi susține cu succes teza de doctorat cu implementarea ulterioară în procesul de lucru a rezultatelor investigațiilor și cercetărilor științifice în perioada de pregătire a lucrării, ca o contribuție logică în consolidarea sistemului de sănătate din Republica Moldova pentru societate, pentru cetățeni ca un aport considerabil și de lungă durată.

Îmi doresc să continui lucrurile bune alături de echipa mea din cadrul primăriei Ghidighici,

precizează tânărul și ambițiosul **primar de Ghidighici, mun. Chișinău, Victor DURBALĂ**, care într-un fel își motivează decizia sa de a continua cercetările în domeniul administrației publice în cadrul Școlii doctorale a Academiei de Administrare Publică.

Cu studii de licență la Universitatea Tehnică din Moldova și studii de masterat la Universitatea Liberă Internațională din Moldova, Victor Durbală a activat în mai multe funcții din domeniul mediului ambiant, confruntându-se cu diverse probleme, inclusiv în satul de baștină Ghidighici, și având dorința de a se impune mai sigur în soluționarea lor s-a încadrat în campania electorală locală - 2019, fiind ales primar al satului. Funcție care, desigur, necesită un spectru larg de cunoștințe noi în administrarea publică. După cum argumentează însuși primarul.

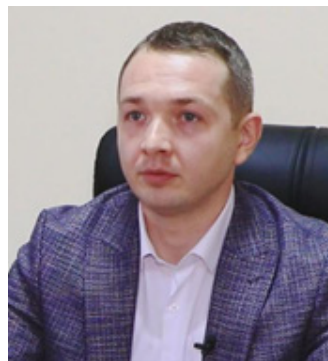
„Decizia de a aplica la studiile doctorale are la

bază dorința imensă de a cunoaște cât mai multe lucruri și fapte pe care, ulterior, le voi putea aplica în activitatea mea profesională de la primărie întru interesul oamenilor, al societății. Și pentru că, în ultimii ani de activitate am avut legături mai strânse cu Academia de Administrație Publică, am considerat necesar, relevant să continui perfecționarea prin studii doctorale anume aici, la Academie. Dar, desigur, nu este vorba numai de perfecționarea mea personală, ci a întregii echipe a primăriei. Astfel, că tema tezei mele de doctorat nu putea fi alta decât „Asigurarea stabilității în funcție și perspectivele creșterii pro-

fesionale a funcționarilor publici”. Fiindcă în timpul de astăzi, cu probleme majore în societate la toate nivelurile, este absolut necesar să avem oameni bine pregătiți, care, în orice moment, pot veni cu soluții.

Și în acest sens, pot spune cu toată seriozitatea că am norocul să fiu ghidat de unul dintre cei mai buni dascăli, doctorul conferențiar universitar, Silvia Dulschi, care este alături de mine de la bun început și continuă să-mi îndrume pașii pe calea cercetărilor pentru a realiza cu succes cele trasate.

Atmosfera binevoitoare, colegială de la Academie, creează acele condiții optime de studii și cercetare

ce mă ajută să pot învăța de la persoanele cu experiență, pentru că nu contează destinația finală, dar procesul de studii, încadrarea pleneră în lumea științei,

Îmi doresc să continui lucrurile bune alături de echipa mea din cadrul primăriei Ghidighici și să facem cât mai multe schimbări spre bine, benefice pentru oamenii din sat, din jurul nostru!”, conchide Victor Durbală.

Revista „Administrarea Publică” nr. 4, 2021

Revista conține 14 articole, semnate de 18 autori, inclusiv, două materiale în limba engleză.

Primul compartiment – „**Administrarea publică: teorie și practică**”, debu-

tează cu articolul „Analiza cadrului normativ național prin prisma integrării dimensiunii de gen în documentele instituționale la nivel central și local”, semnat de șefa Catedrei științe administrative, Angela POPOVICI, doctor, conferențiar universitar, și Aurelia ȚEPOREI, doctorandă, șef Departament dezvoltare profesională, AAP. În articol se analizează cadrul normativ pe dimensiunea egalității de gen în Republica Moldova în conexiune cu angajamentele asumate la nivel internațional și identificarea gradului de integrare a dimensiunii de gen în documentele instituționale la nivel central și local. Autoarele formulează și un set de recomandări în acest sens.

„Aspecte legale și instituționale care determină dialogul dintre autoritățile publice și organizațiile societății civile în Republica Moldova” – astfel se intitulează articolul semnat de Liliana PALIOVICI, doctorandă la Academia de Administrare Publică. Autoarea își propune să demonstreze că mai multă comunicare și colaborare între autoritățile publice și organizațiile societății civile va avea ca rezultat un act de guvernare mai incluziv, calitativ și mai concentrat, abordând astfel eficient nevoile cetățeanului. În articol sunt analizate sistemele decizionale exis-

tente și mecanismele de consultare ale acestora cu organizațiile societății civile din Republica Moldova, oportunitățile existente de implicare a OSC în procesul de elaborare a politicilor publice și practicile actuale. Articolul a fost elaborat cu sprijinul grantului de cercetare oferit de Open Society Foundations.

Cel de-al treilea material din cadrul rubricii este consacrat comunicării interculturale din perspectiva culturilor individualiste și colectivistice, autor fiind Stela SPÎNU, doctor, conferențiar universitar la Academia de Administrare Publică și Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”. Materialul este publicat în limbile română și engleză.

Rubrica „**Societatea civilă și statul de drept**”

este susținută prin articolele „Dreptul la uitare digitală – unul din drepturile fundamentale ale utilizatorilor de internet”, de Andrei SMOCHINĂ, doctor habilitat în științe juridice, profesor universitar, Academia de Administrare Publică, și Alexandru ȚĂRNĂ,

doctorand, Universitatea de Stat din Moldova, și „Controverse privind remunerarea administratorilor autorizați în cadrul proceselor de insolabilitate” de Andrian PALADII, doctor în drept, lector universitar, Academia de Administrare Publică, și Carolina CATAN, doctor în drept, avocat.

La rubrica „**Economie și finanțe publice**” se

impune articolul semnat de Angela BOGUȘ, doctor, conferențiar universitar la Academia de Studii Economice din Moldova – „Consolidarea relațiilor de parteneriat în scopul asigurării unui trai decent”, în care se descriu formele de parteneriat în domeniul social, care este unul dintre cele mai importante principii ale asistenței sociale: parteneriatul social ca mijloc de implementare a măsurilor de asistență socială.

„Tipologia și efectele sancțiunilor economice asupra comerțului exterior” este titlul articolului semnat de Nicolae ȚĂU, doctor habilitat, profesor universitar la Academia de Administrare Publică,

și Natalia ANTOCI, doctor, conferențiar universitar la Universitatea de Stat din Moldova, inserat la rubrica „**Relații internaționale și integrare europeană**”.

La același compartiment este publicat și articolul în limba engleză „Abordări teoretice și conceptuale ale rolului securității naționale și regionale în asigurarea stabilității din Europa de Est”, autoare fiind Carolina BUDURINA-GOREACII, doctor, lector universitar, și Svetlana CEBOTARI, doctor habilitat, conferențiar universitar la Universitatea de Stat din Moldova.

Rubrica „**Instruirea funcționarilor publici: strategii și tehnologii noi**” este completată prin

studiul „Paradigme moderne de evaluare și măsurare a performanței administrației publice” de Tatiana FURCULIȚĂ, doctorandă la Academia de Administrare Publică.

Tradiționala rubrică „**Tineri cercetători**” este

completată cu articolele doctoranzilor Tatiana BOGOS, Anastasia ȘTEFANIȚĂ și Andrei RUSSU de la Academia de Administrare Publică.

Sergiu ADRIAN

Casa Națională de Asigurări Sociale (CNAS) este în permanență interesată de dezvoltarea continuă a angajaților săi. În context, Academia de Administrare Publică, în colaborare cu CNAS, a desfășurat, în perioada 06 – 17 decembrie 2021, cursul de dezvoltare profesională „Prestarea serviciilor publice”, destinat funcționarilor publici de conducere/ execuție din cadrul CNAS, antrenați în prestarea serviciilor către cetățeni.

Activitățile de instruire s-au desfășurat în format online, sub ghidarea unei echipe de formatori cu vastă experiență în domeniu din cadrul Academiei de Administrare Publică și Centrului Național pentru protecția Datelor cu Caracter Personal.

Cursul a avut un caracter teoretico-practic, iar formatorii au utilizat în procesul de predare-învățare metode andragogice de predare: mini-prezentări, activități practice individuale și în grupuri mici, studii de caz etc. Astfel, în decurs de 40 de ore academice de

Prestarea serviciilor publice

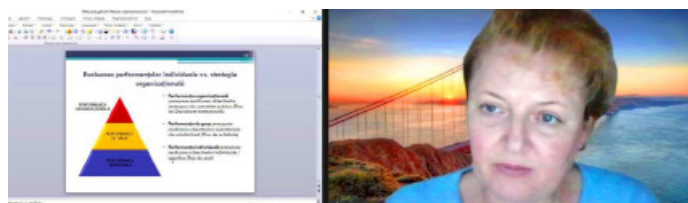
instruire, au fost abordate subiecte privind organizarea serviciilor publice, modalități de gestiune a

serviciilor publice, managementul timpului, asigurarea protecției datelor cu caracter personal în pre-

starea serviciilor publice, E-guvernare, dezvoltarea abilităților de analiză și sinteză, managementul conflictelor, strategii și tehnici de abordare și rezolvare a conflictelor, comunicarea eficientă cu utilizatorii serviciilor publice etc.

Reiterăm, că pe parcursul anului 2021 Academia de Administrare Publică, în colaborare cu Casa Națională de Asigurări Sociale, a realizat un număr considerabil de cursuri de dezvoltare profesională cu tematici diferite în cadrul cărora angajații CNAS și-au dezvoltat și aprofundat competențele în domeniu.

Gestionarea resurselor umane pe agenda de instruire a angajaților CNAS

de către doamna Tatiana Tofan, doctor, conferențiar universitar, șefa Catedrei economie și management public, cu genericul „Gestionarea resurselor umane”.

Cursul s-a axat pe consolidarea cunoștințelor, dezvoltarea abilităților și modelarea aptitudinilor/comportamentelor necesare gestionării eficiente a resurselor umane în autoritatea publică.

Participanții la curs s-au familiarizat cu prevederile cadrului normativ și procedurile specifice managementului resurselor umane în serviciul public, inclusiv procesul de eva-

luare a performanțelor profesionale, elaborarea planului de dezvoltare profesională la nivel individual, de subdiviziune și de autoritate.

Cunoștințele și abilitățile obținute de funcționari, urmare a participării la acest curs, vor contribui la promovarea în autoritățile publice a unui management al resurselor umane, bazat pe criterii de profesionalism, eficiență și calitate.

Specialiștii din cadrul Direcției resurse umane a Casei Naționale de Asig-

rări Sociale au participat, pe parcursul a 2 zile, la un curs de instruire, prestat

Ianuarie

L	M	M	J	V	S	D
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30
31						

Aprilie

L	M	M	J	V	S	D
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	

Februarie

L	M	M	J	V	S	D
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28						

Mai

L	M	M	J	V	S	D
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	31					

Martie

L	M	M	J	V	S	D
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31			

Iunie

L	M	M	J	V	S	D
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30			

Iulie

L	M	M	J	V	S	D
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31

Octombrie

L	M	M	J	V	S	D
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30
31						

August

L	M	M	J	V	S	D
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

Noiembrie

L	M	M	J	V	S	D
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30				

Septembrie

L	M	M	J	V	S	D
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30		

Decembrie

L	M	M	J	V	S	D
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	

Durlești, aripa de vest a capitalei

Interviu cu Eleonora ȘARAN, primarul orașului Durlești

Dacă e să te uiți, de la înălțimea unei păsări în zbor, la suburbia Durlești a Chișinăului, ea se întinde, spre vest, ca o aripă uriașă. Orașul Durlești

este cea mai mare dintre suburbiile capitalei. Dinspre Buiucani Durleștiul este despărțit doar de un drum - strada Hotinului.

Orașul Durlești s-a construit, de-a lungul istoriei, pe vatra a două sate străvechi: Cartușa și Durlești. Localitatea „Cartușa” figurează în unele documente din 1473, iar localitatea Durlești e atestată într-un document din 1600.

Potrivit recensământului din 1774, la Durlești erau 43 de case. Majoritatea bărbaților, 29 dintre ei, erau călărași serdărești, aceștia având funcția de curieri ai serdarilor de Orhei și Lăpușna, care păzeau hotarele dinspre Nistru. Printre numele de familie ale acelor călărași erau Neagu, Jechiu, Trohin, Postică, Irimicio, Florea, Leancă, Bobeica ș.a.

În anul 1859 satul răzășesc Durlești număra 233 de case și 1342 de locuitori, iar la 1923 erau deja peste 920 de case și 6985 de locuitori.

Durleștiul a avut și are mulți oameni gospodari și vestiți. Printre personalitățile de vază ale Durleștiului se numără starețul Gherman, care a fost arhimandrit la Mănăstirea Noul-Neamț din Chițcani, cu cea mai înaltă Clopotniță din Basarabia,

de 60 m. înălțime. O altă personalitate proeminentă este Vladimir Budescu (sau Bodescu), licențiat al Facultății de Drept din Kiev, procuror al orașului

Chișinău. Pentru faptul că a fost deputat în Sfatul Țării din Chișinău și a votat, în 1918, unirea Basarabiei cu România, după anul 1940 a fost condamnat la moarte. Vladimir Budescu s-a născut la 4 martie 1868 în Durlești și a murit la 28 octombrie 1941 în închisoarea din Cazan.

Potrivit unui recensământ recent, localitatea număra circa 17.600 de locuitori, pe când în anul 1989 avea circa 23 de mii. În oraș sunt peste 9 mii de gospodării individuale și câteva cartiere cu blocuri locative: Furlești, Cartușa, Testișteanu, AS-CHIM și Gribov. În oraș funcționează un centru de sănătate, patru grădinițe de copii și trei școli. Recent a fost reparat Căminul cultural. Biserica Sfinților Arhangheli Voievozi Mihail și Gavril datează din 1783, fiind construită mai întâi din lemn, iar din 1865 este ridicată din piatră actuala clădire, care funcționează neîntrerupt timp de 140 de ani. Nu demult a fost construită biserica din cimitirul nou cu hramul Sfântului Nicolae de vară și mănăstirea Sfântul Apostol Andrei.

În oraș activează circa 157 de întreprinderi cu diferită formă de activitate, cele mai mari fiind Uzina

chimică „ASCHIM”, Uzina experimentală mecanică, Moldpresa Grup SRL. Totodată, sunt înregistrate și circa 1300 de gospodării țărănești.

Printre problemele mari ale Durleștelui se numără salubritatea și starea ecologică a solului și apelor, lipsa întreprinderilor cu locuri de muncă și venituri la bugetul local, aprovizionarea cu apă potabilă a caselor particulare, canalizarea, construcția și reparația drumurilor.

Am găsit Durleștiul în muncă. Se muncea, mai cu seamă, la construcția și reparația drumurilor. Grație unor proiecte investiționale, s-a ajuns, cu drumurile noi, până în cele mai îndepărtate de centru ulicioare...

- Stimate doamnă primar, pe 21 noiembrie, de Sărbătoarea Sfinților Mihail și Gavril, localitatea Dvs. și-a serbat Hramul. Este un oraș la fel de vechi precum și Chișinăul. Ce V-a impresionat îndeosebi din trecutul lui?

- Sărbătoarea Sf. Mihail și Gavril, noi, creștinii durleșteni, o așteptăm la fel precum Crăciunul sau Paștele, deoarece serbăm Hramul orașului. În ultimii 2 ani, situația pandemică ne-a condiționat și restricționat multe activități din această zi, însă slujba la biserică, vizita la cel mai vârstnic locuitor, la cuplurile ce își sărbătoresc nunțile

de aur, la bătrânii singuratici sau țințiți la pat au fost o prioritate pentru noi. Tot în acea zi a fost sfințită și pusă piatra de temelie, unde, în următoarea perioadă, va fi construit un monument în memoria victimelor deportărilor (or. Durlești având deportate 48 de familii, 5 dintre care nu s-au întors nici până azi).

- Localitatea Dvs. este „lipită” de capitală. Această apropiere nu șterge din individualitatea suburbiei?

- Așa este. Dinspre Buiucani, or. Durlești este despărțit de o singură stradă. Această apropiere de oraș ne aduce și puncte forte, dar și puncte slabe. Pe de o parte, majoritatea durleștenilor au un loc de muncă stabil, muncind în Chișinău, dar, pe de altă parte, puține taxe și impozite vin în bugetul localității, ele rămânând în bugetul municipal. Este bine că există posibilitatea de a ne conecta

(Continuare în pag. 9)

(Sfârșit. Încep. în pag. 8)

la infrastructură (apă, canalizare, gaz, agent termic) și se construiesc case noi, dar, pe de altă parte, ne transformăm într-un „dormitor” al Chișinăului, cu drumuri și transport aglomerat. Totodată, pentru a întreține și dezvolta orașul, avem nevoie și de agenți economici mari, de investitori care achită taxe și impozite în buget.

- Râulețul cu același nume...

- Râulețul Durlești... e trist că a rămas doar denumirea de râuleț. În ultimii 25 de ani, din cauza construcțiilor din preajmă, acesta este un pârâiaș și se transformă în râuleț doar în timpul ploilor. În anul 2015, o porțiune de 1,2 km din râuleț a fost curățat și amenajat în cadrul unui proiect european, din păcate, din lipsa de mijloace financiare, lucrările la cealaltă porțiune se tot amâna.

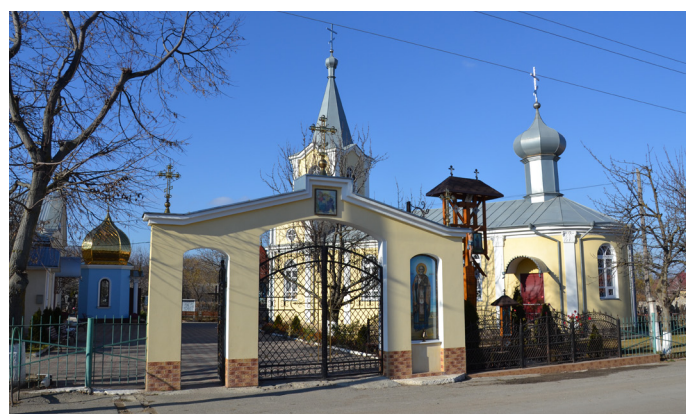
- În 2019 ați candidat pentru a doua oară pentru funcția de primar de Durlești. De ce?

- Am candidat pentru al doilea mandat pentru că m-au susținut și încurajat oamenii. Avem cu toții planuri mari pentru acest oraș și avem de finalizat proiectele începute în primul mandat, dar și pentru că mai avem vreo 60 de proiecte planificate pentru actualul mandat, la realizarea cărora care muncim zi de zi.

- Care sunt cele mai importante proiecte realizate?

- În primul mandat am reușit, împreună cu echipa, să realizăm peste 40 proiecte de infrastructură. Acum, în al doilea mandat, având deja experiență, doar în 2 ani am reușit să realizăm 40 de proiecte. Am construit 16 drumuri, 17 străzi au fost iluminate, apeduct, canalizare, reparația casei de cultură, construcția unui bloc nou la Liceul Teoretic „Hyperion” etc.

- Sunteți înfrățiți cu mai multe orașe din România. Dacă reușiți, în condițiile actuale, să mențineți relația cu aceste localități.

- La moment suntem înfrățiți cu 3 orașe din România - Blaj, Miroslava și Presecani. Am comunicat și colaborat mai mult pe proiecte de educație și cultură, însă, iarăși, în ultimii 2 ani, în contextul situației create de noul Coronavirus, comunicăm și colaborăm prin mesaje și scrisori.

- Ce ați vrea să mai spuneți despre Durlești și oamenii lui?

- Multe pot povesti despre orașul meu. Sunt cea mai norocoasă că m-am născut și locuiesc în

apoi, orașul Durlești din componența municipiului Chișinău. Clar lucru că cele mai frumoase timpuri au fost atunci când Durlești era sat, iar noi - copii fără griji, ba chiar și cei maturi păreau cu mai puține griji și nevoi, sau poate, pe atunci, oamenii aveau alte cerințe, alte valori, alte priorități... aveau mai mult Dumnezeu în suflet. Pe atunci, mergeam pe jos, desculț, pe cea mai mare arșiță, dintr-un capăt de sat în altul, să bem apă de la fântâna cu ciutură din Rediul Mic, ne părea mai bună. Apoi mergeam în Rediul Mare, pentru a ne juca la izvorul cu uluc, făcut dintr-o scorbură mare de copac, sau mergeam până în vârful dealului Cartușă, să stăm la umbră la „Părul lui Donică” - un arbore secular... Și tot așa până eram ruși de foame sau înnopta.

Astăzi, noi ne-am emancipat și ne străduim să creăm condiții mai bune de trai, să construim drumuri, iluminat stradal, apeduct și canalizare, să asigurăm o educație mai bună în instituțiile de învățământ și cultură, să sprijinim centrele de sănătate. Suntem gata să facem tot ce ne stă în atribuții și puteri pentru a construi un oraș modern și frumos.

Vă mulțumim și Vă dorim să reușiți în aceste aspirații.

Sergiu VLĂDICĂ

Au fost premiate cele mai bune practici ale autorităților publice locale

Cele mai bune practici implementate de autoritățile publice locale din Republica Moldova în 2019 și 2020 au fost premiate, pe 21 decembrie 2021, în cadrul unei ceremonii naționale.

Evenimentul a fost organizat de IDIS „Viitorul” în cadrul Programului Bunelor Practici ale Autorităților Publice locale, implementat cu suportul financiar al Consiliului Europei. Scopul Programului Bunelor Practici este de a identifica și disemina inițiativele originale din administrația publică locală din Republica Moldova, precum și a face cunoscute experiența și rezultatele remarcabile ale autorităților și instituțiilor publice locale din țară.

„Sute de comunități ne impresionează mult prin ceea ce reușesc, prin aceea cum se dezvoltă în continuare. Realizările comunităților locale din Republica Moldova ne inspiră și ne fac să sperăm la o țară mai europeană, mai prosperă și mai frumoasă”, a menționat directorul executiv al IDIS „Viitorul”, Liubomir Chiriac, în deschiderea Ceremoniei Naționale de Premiere a celor mai bune practici.

La rândul său, Daniel Popescu, șeful Departamentului Guvernare democratică, Consiliul Europei, a menționat: „Mă bucur de aceste practici. A învăța din bunele practici este cea mai bună sursă de învățare. Sunt peste tot, mai ales în Republica Moldova, primari și colectivități care inovează, care aduc soluții noi la probleme comune pentru a îmbunătăți viața cetățenilor”.

Pentru ediția curentă a Programului Bunelor Practici au fost depuse 64 dintre cele mai inovative bune practici, implementate de 40 de autorități publice locale din Moldova în perioada 2019-2020.

Astfel, au fost acordate următoarele premii:

Secțiunea: Guvernanța transparentă pentru o

administrație publică eficientă.

Premiul I – Primăria satului Gaidar, raionul Ceadir-Lunga, (UTA Găgăuzia) pentru crearea paginii oficiale www.gaidar.md.

Premiul II – Primăria satului Vadul lui Isac, raionul Cahul, pentru asigurarea unei guvernări locale transparente prin intermediul proiectului „Ești informat, ești puternic”;

Premiul III – Primăria satului Ciuciulea, raionul Glodeni, pentru proiectul „Servicii Informaționale Transparente și Eficiente (SITE) în satul Ciuciulea”.

Secțiunea: Dezvoltare locală prin implicare comunitară.

Premii speciale – Primăria satului Izbiște, raionul Criuleni, Grupul de Acțiune Locală „Plaiul Codrilor” și Grupul de Acțiune Locală „Bazinul Lacului Ghidighici”;

Premiul I – Primăria satului Sireți, raionul Strășeni, pentru implicarea activă a comunității la dezvoltarea durabilă a satului și primăria municipiului Ungheni pentru hackantonul urban „Orașul tău se schimbă pentru tine. Împreună cu tine”;

Premiul II – Primăria orașului Cornești, raionul Ungheni, pentru mai multe inițiative frumoase realizate în comunitate cu suportul cetățenilor – Aleea tinerețului, mini-piața și proiectul

„Cu mult dor lângă izvor” și primăria satului Filipeni, raionul Leova, pentru achiziționarea unui tractor multifuncțional;

Premiul III – Primăria satului Bravicea, raionul Călărași, pentru crearea unei săli de fitness pentru cei trei mii de locuitori și a unui serviciu de pompieri voluntari; primăria comunei Ciuciuieni, raionul Singerei, pentru amenajarea unui sector de trotuar în parcul din sat și primăria satului Logănești, raionul Hîncești, pentru amenajarea unei cișmele publice care asigură toți locuitorii satului cu apă potabilă.

Secțiunea: Eficiența energetică – prioritate pentru orice localitate.

Premiul I – Primăria satului Feștelita, raionul Ștefan Vodă, pentru Centrul de Excelență în Eficiența Energetică și primăria orașului Leova pentru sporirea eficienței energetice a Liceului Teoretic „Constantin Spătaru”, unde învață peste 650 de elevi;

Premiul II – Primăria orașului Cantemir pentru reabilitarea termică a clădirilor educaționale și primăria comunei Telița, raionul Anenii Noi, pentru modernizarea energetică a instituțiilor publice din localitate;

Premiul III – Primăria municipiului Comrat pentru eficiența energetică a

cele mai mari grădinițe din Găgăuzia, frecventată de peste 350 de copii și primăria comunei Cîrnățenii Noi, raionul Căușeni, pentru construcția sistemului de iluminat public.

Secțiunea: Tradiții autentice acasă.

Premiul I – Primăria satului Budești, mun. Chișinău, pentru traseul turistic „În vacanță la Budești!” și primăria satului Selemet, raionul Cimișlia, pentru revitalizarea a peste 40 de fântâni și promovarea tradițiilor autentice în localitate;

Premiul II – Primăria comunei Ghindești, raionul Florești, pentru Festivalul inedit „La bășcuțele din Țîra” și primăria comunei Rogojeni, raionul Șoldănești, pentru că a reușit să restaureze o bașcă autentică din localitate, datată din secolul 18-lea, care va deveni muzeu al satului.

Premiul III – Primăria comunei Mănoilești, raionul Ungheni, pentru amenajarea unei biblioteci în aer liber, primăria comunei Sipoteni, raionul Călărași, pentru crearea unui traseu turistic care leagă raioanele Călărași, Nisporeni, Ungheni și Strășeni și primăria satului Țarigrad, raionul Drochia, pentru festivalul „Gurmania”.

Notă: Programul Bunelor Practici ale Autorităților Publice Locale din Moldova a fost lansat în anul 2005, cu suportul Consiliului Europei și implementat de către IDIS „Viitorul”. Scopul acestei program este acela de a identifica și disemina inițiative inovative și eficiente din administrația publică locală din Republica Moldova, precum și a face cunoscute experiența și rezultatele remarcabile ale autorităților și instituțiilor publice locale din țară.

Ana-Maria VEVERIȚA,
coordonatoarea
Programului
Bunelor Practici

Sărbătorile de Crăciun, de Anul Nou se asociază cu tradițiile și obiceiurile populare, a șezătorilor și e îmbucurător faptul că, în ultimii ani, într-un șir de localități din raionul Cantemir sunt readuse la viață valorile culturii strămoșești de entuziaștii cu mare dragoste pentru cultura neamului.

Un exemplu, în context, poate servi comuna Enichioi, unde, după cum spune primarul Serghei Ababii, în satele Enichioi, Țolca, Floricica și Bobocica „au dat glas” unii meșteri populari, care meșteresc covoare și lăicere, bonzi și cojocel, butoiașe și poloboace, budăe pentru fântâni, roți pentru căruțe și altele, atât de necesare la sat.

Dorul pentru tradițiile populare, meșteșugurile populare reînvie în satul Țolca prin devotamentul Raisei Șpacov care, deși se află la odihna binemeritată, și-a transformat casa într-un adevărat atelier. Țese covoare, lăicere și țoale, iar cu ajutorul unor sâtence dorește să răspândească aceste meșteșuguri și în alte localități. Femeia spune că țese covoare de când se ține minte, amintindu-și, cu plăcere că, pe timpuri, în sat nu era nicio casă fără război de țesut. Astăzi, în toată localitatea există doar unul, al ei. Și păcat, căci nici la muzeu degrabă nu le vei mai găsi.

Printre meșterii populari din raionul Cantemir este și meșterul cu titlul model - Natalia Crudu din satul Ciobalaccia. La cei peste 70 de

ani, mătușa povestește cu mândrie că primul covor l-a țesut la vârsta de 11 ani. Și a reușit, zice, pentru că a avut ambiția de a-i arăta mamei sale, care nu întârzia cu criti-

cile (acolo unde era nevoie!), căci se grăbea să-i transmită fiicei această rară îndeletnicire de a țese covoare, a împleti, a broda și alte zăbave aflate la mare căutare în fiecare sat. Mama îmi spunea uneori cu tristețe că se îndoiește de voi reuși, acum, însă, sunt bucuroasă că i-am demonstrat că pot fi meșterită bună. Acum transmit și eu, la rândul-mi, nepoatei această meserie utilă. Le arăt cum se ia suveica, cum o trecem printre ițe, cum batem bine, cu spata, fir cu fir. Mă bucur că nepoata manifestă interes față de uitatul deja război de țesut.

...În casa tușei Natalia găsești multe lucruri cu valoare de unicat - covoare,

țesuturi gospodăriei țărănești: prispa casei, Casa Mare, gardul din nuiel, poloboace, roți, coase, scârte de paie și nutreț, uneltele folosite, până nu demult, de țărani

în gospodărie. Dumneai își amintește cu drag de șezători, clăci, obiceiuri care, cu regret, dispar, amintindu-ne de ele doar cu anumite ocazii, de regulă, pentru scenarii de sărbători...

- Îmi aduc cu plăcere aminte cum în seara de Sf. Andrei, când afară viscolea, ne adunam, flăcăi și fete mari, dar și bărbați cu neveste, la o casă anume (de obicei, unde era o fată de măritat - n.n.), la șezătoare. Le ajutam gospodariilor casei - spălăm, scărmanăm și vopseam lână, torceam fuiorul, apoi împleteam ciorapi, mănuși, bluzițe, pulovere (pieptare), dezghioacam știuleți de porumb, iar în timp ce munceam - povesteam, spuneam snoave, glume. E știut că unde se muncește se și cântă. Deci, la aceste șezători făceam clacă, dar și învățam, repetam melodiile auzite din bătrâni, până hăt la al treilea cântat al cucoșilor, când gospodarii ne ospătau cu câte un păhărel de vin, de-ale gurii, mulțămindu-ne pentru ajutor. Iar dacă după aceste șezători - clăci se mai întâmpla că se logodea și fata, atunci bucuria era fără margini... Din păcate, odată cu trecerea anilor, se pierd tradițiile și obiceiurile lăsate din strămoși, de aceea m-am gândit să lansez câteva propuneri

care, spre bucuria mea, au găsit susținerea primăriei și Consiliului local al comunei Ciobalaccia, al autorităților raionului, astfel, încât acum avem în sat un Centru de artizanat și țesut artistic, unde, cu diferite ocazii, organizăm expoziții de artizanat, iar acum câțiva ani, am reușit să desfășurăm și câteva ediții ale Festivalului regional al tradițiilor populare cu genericul „La prispa casei părintești”, pentru a conserva și perpetua tezaurul de aur al neamului, a transmite celor tineri tot ce avem mai scump pe această palmă de pământ. La primele ediții ale Festivalului au participat colective folclorice din raioanele de sud - Cahul, Leova și Cantemir, care au prezentat tradiții, obiceiuri, dansuri și cântece bătrânești, doine și balade autentice, originale.

Putem afirma cu certitudine că aceste meșterite populare pot fi considerate promotoare a tradițiilor moldovenești, reușind, totodată, să transmită „secretele” meșteșugului său altor femei din sat, creând, astfel, și noi locuri de muncă, îndemnând tinerii să-și găsească destinul aici, acasă, dar nu peste mări și țări.

...De bună seamă, unde am pleca, fiecare dintre noi, purtăm în suflet acest sentiment sacru - dorul de casa părintească, ce înglobează în sine dragostea față de părinți, frați, surori, prieteni, vecini, satul de baștină, locul cel mai drag unde sufletul își găsește tihna, alinarea, bucuria, prispa scumpă, unde inima se află la ea acasă...

De-a lungul secolelor, moldovenii au ținut și țin la baștina dragă, la Casa Mare, ornată cu covoare, lăicere, lada cu zestrea fetei, obiecte lucrate manual - ii, prosoape, haine brodate etc., care erau mândria gospodinelor satului.

Nu așteptăm copii pe scenă, pregătiți să ne recite poezii, să cânte ori să danseze special pentru noi. Noi mergem la ei și le organizăm o poveste de Crăciun, le dăruim zâmbete, emoții, sărbătoare și amintiri pentru o viață.

Ei sunt copiii din puținele orfeline care au mai rămas în Moldova sau din școlile din diferite sate din țara noastră. Sunt copiii din familiile în care sărbătorile sunt un oaspete cam rar din cauza imposibilității de a trăi așa cum și-ar dori ei. Noi suntem voluntarii de la Fundația de Caritate pentru Copii „Clipa Siderală”. Suntem cei care, începând cu anul 1998, organizăm Caravana de Crăciun, o acțiune de caritate care încă din start și-a pus scopul să ajungă la cât mai mulți copii care nu au avut noroc să trăiască într-o familie unită, alături de părinți iubitori. Cu anii, internatele și orfelinatele s-au închis, dar problemele copiilor din familiile defavorizate au rămas. Tocmai de aceasta, noi continuăm să mergem la ei, în fiecare an, în luna decembrie. Grație implicării elevilor și profesorilor de la diferite licee și colegii din Chișinău, putem organiza

„Caravana de Crăciun” ajunge și anul acesta la copiii din Moldova

concursuri, victorine, discoteci pentru copiii la care mergem în vizită. Totodată, putem să le donăm diferite cadouri, pregătite și oferite cu generozitate atât de elevi și profesori, cât și de către diferiți agenți economici.

În ultimii doi ani, din cauza pandemiei de coronavirus, am fost nevoiți să facem anumite modificări în orarul Caravanei de Crăciun. Ne limităm la organizarea unor concursuri care presupun mai puține contacte directe cu copiii. În același timp, a scăzut și numărul elevilor din capitală care ne însoțesc în Caravană. Cu toate acestea, descoperim

aceeași nerăbdare și curiozitate în privirile copiilor, aceeași dorință de a cânta, colinda și dansa alături de oaspeți. Ei ne spun că ne-au așteptat încă de anul trecut și că speră că într-o zi, pandemia nu va mai fi și întâlnirile noastre vor redeveni la fel de interesante, ca altădată...

Una dintre particularitățile Caravanei de Crăciun, pe care o organizăm noi, cei de la „Clipa Siderală”, constă în faptul că, atunci când mergem prin școli, oferim toate cadourile „din mână în mână”. Și dorim fiecărui copil sărbători frumoase, sănătate și noroc în anul care vine. Sperăm foarte mult că în viitorul apropiat vom relua această tradiție și voluntarii Fundației vor continua să organizeze spectacole, concerte, discoteci pentru copii, pentru a le dăruia atenție, căldură și dragoste. Copiii orfani, dar și copiii din familiile defavorizate cred în continuare în magia

sărbătorilor de iarnă și speră că Moș Crăciun va depăși orice obstacol și va putea să vină la fiecare, să le aducă toate cadourile pe care și le doresc.

Caravana de Crăciun este un proiect organizat de Fundația de Caritate pentru Copii „Clipa Siderală” începând cu anul 1998, pentru a atrage atenția societății asupra problemelor copiilor din internate și din familiile defavorizate.

Luând în calcul situația creată, Fundația „Clipa Siderală” a modificat formatul acestei acțiuni de caritate, astfel încât copiii orfani și cei din familiile defavorizate să fie în centrul atenției societății pe parcursul întregului an, grație proiectului „Caravana Bunătății”.

Invităm toți doritorii să participe la proiectele de caritate „Caravana de Crăciun” și „Caravana Bunătății”.

În anul 2017, „Caravana de Crăciun” s-a învrednicit de titlul „Marca comercială a anului 2016” și de Medalia de Aur la nominalizarea „Aprecieră consumatorilor”.

Tatiana ROȘCA,
coordonator, Fundația
de Caritate pentru Copii
„Clipa Siderală”

ECHIPA REDACȚIONALĂ:

Sergiu VLADICA - șef Direcție

Ion AXENTI - specialist principal

Ana-Laura PAȘNIC - specialist principal

Marina PASTUH - inginer-programator

ADRESA NOASTRĂ:

MD 2070

mun. Chișinău, str. Ialoveni, 100.

Ziarul apare de două ori pe lună.

Indice 67919.

Coli de tipar 1,5. Tiraj: 300.

Bun de tipar 23.12.2021

CONTACTE:

E-mail: aap.editura@yahoo.com

Tel: 0- 22- 28-40-78

Tipografia CEP USM